Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

№ 27 (463) | 1937 ий 2 ийунь, вӱргэчэ | № 27 (463)

ПРОВЭРОЧНО ИСПЫТАНЬЫЛАШТЭ

Мэ чыланат визымшэ классыш вончэна

20-шо майыштэ испытаньэ тӱҥальэ. Кызыт мэ руш йылмэ дэнэ письмэнный да устно испытаньым эртарышна. Тидэ прэдмэт дэнэ мэмнан кокла гыч начар отмэткым налшэ иктат укэ. Тыгэ мэмнан нэлэ прэдмэтна сэрымэ дэнат, ойлымо дэнат сай эртыш. Руш йылмэ дэнэ испытаньэ тыгэ сай эртармаш—мэмнан шкэнан чот тыршэн тунэммэ дэнэ да туныктышынан сайын туныктэн шогымыж дэнэ лийэ.

Шыжым матэматикэ урок дэнэ мэ задачэ-влакым сайын ыштэн огына мошто ыльэ. Кызыт тидэ прэдмэт дэнэ испытаньым 30 минут жапыштэ чыланат кучэн кэртна. Начар отмэткым налшэ тыштат укэ. Матэматикэ дэнат испытаньым сай эртарашна тэлэ гоч письмэннэ задачэ-влакым шуко ыштымына полшыш. Руш йылмэ дэнэ тыгэ тӧрланэн шуашланна, туныктышынан словарь ышташ ой пумыжо пэш кугун полшыш. Мэ шкэнан словарьышкына палыдымэ мут-влакым сэрэнак шогышна.

Кызыт мэ ныл прэдмэт дэнэ испытаньым эртарышна. Тышкэ мэмнан эн нэлэ прэдмэтна-влак пурышт. Моло кодшо прэдмэт-влак дэнат испытаньым сай отмэткэ дэнэ эртарэн, мэ чыланат 5-шэ классыш лэкташ шонэна.

Йошкар-Оласэ 4-шэ №-ан школын 4-шэ марий классыштыжэ тунэмшэ-влак:

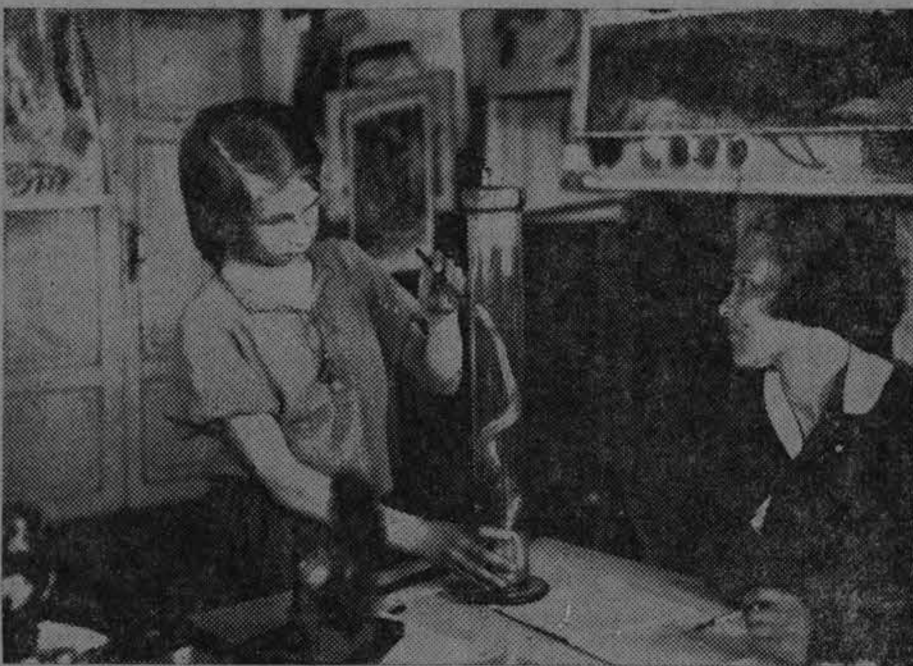
Зайцэв А., Музуров В., Данилова Н., Краснов А., Иванов Г., молат.

Начар гыч отличникыш

Мый Ронго кыдалаш школышто 8-шэ классыштэ тунэмам 1-шэ чырыкыштэ ик „пэш начар" отмэткым да ик „начар" отмэткым нальым.

Тунэммэ пашашкэ уло вийэм пыштэн тыршымэм дэнэ пытартыш чырыкыштэ 3 „пэш сай" да 4 „сай" отмэткыш шумаш кӱзыктышым. Кызыт испытаньымат отличнэ сдайэм.

Артэмийэв.

Йошкар-Оласэ 6-шо № кыдалаш школын 7-шэ „В" классыштыжэ тунэмшэ Дружинина Лида биологий дэнэ испытаньым куча. Ваштарэшыжэ—туныктышо Алэксандра Викторовна Плотникова йолташ. Фото М. Рыбаковын.

МЫЙЫН ТЫРШЫМЭМ АРАМ ЫШ ЙОМ

Йошкар-Олаштэ марий класс улыжат иктэ вэлэ. Тидэ класс нэргэн мый изишак ойлынэм. Ӱмаштэ тыштэ 17 йоча вэлэ тунэмын. Тэлэ гоч кум туныктышо вашталтын. А тыгэ туныктышо вашталт шогымаш—тунэммэ качэствым пэш ӱлыкӧ волта.

Тидэ марий классышкэ шыжым мый тольым. Тошто тунэмшэ рвэзэ-влак кокла гыч мый дэкэм 14 йэҥ вэлэ тольо, молыжо тэлэ гоч йал школла гыч тольыч. Кызыт чылажэ мыйын классыштэм 29 тунэмшэ уло

Тунэмаш тӱҥалмэ годым пэш йӧсӧ ыльэ. Рвэзэ-влакын шинчымашышт пэшак лушкыдо, кумышо классыштэ тунэмшашлык вэлэ ыльыч, а дисциплинышт гын, нимолан йӧрдымӧ ыльэ, адак парт гыч партыш куснылыт. Ик рвэзэ урок годым шӱшкэнат тӧчыш.

Мланэм эн пэрвойак нунын дисциплиныштым тӧрлаташ вэрэштэ. А школышто дисциплинэ укэ гын, тунэммашын качэствыжат пэш ӱлнӧ лийэш.

Мыйын туныктымо прэдмэтвлак кокла гыч эн кугу йӧсылык руш йылмэ дэн арифмэтикыштэ ыльэ. Сандэнэ арифмэтикым туныктымо г о д ы м утларакшэ задачэ-влакым пуаш вэрэштэ.

Рвэзэ-влакым йол ӱмбакэ шогалтэн шуктымашкэ тидэ паша шуко жапым нальэ. Шошылан тунэмшэ-влак задачым сайын ышташ тӱҥалыч. А кызыт испытаньэ годым 19 тунэмшэ-влак чыла задачым 30 минутышто ыштэн пытарышт. Начар отмэткым налшэ укэ.

Руш йылмым тунэммэ нэргэн поснак каласынэм. Тышкэ пэш куго вий пышталтэ. Рвэзэ-влакын руш йылмым шинчыдымыштлан вэрчынак пэш шуко йӧн - влакым кучылташ вэрэштэ. 2 — 3-шо классыштэ тунэммым лончылэн пытарэмкэ ижэ 4-шэ класслык пашалан пижым.

Ындэ тунэмшэ-влак рушла лудынат, мом лудмыштым каласэнат моштат. Ик ситыдымаш гына уло, нуно альэ возымышт годым „б" дэн „в" путайкалат. Шонымаштэм тидланат вашкэ тунэм шуыт. Руш йылмэ тунэммаштэ словарь ыштымэ дэнэ рушла газэт-влакым лудын шогымашат пэш кугун полшыш.

Тыгэ тыршэн туныктымэм мыйын арам ыш лий. Ындэ рвэзэм - влакын дисциплинэштат сайэмэ, пашам рӱж погынэн ыштат. Кызыт лийшаш испытаньэ-влакым сай отмэткэ дэнэ эртарэн, 5-шэ классыш чыланат куснат шонэм.

Ковэльайэв Н. И.

Йошкар-Оласэ 4-шэ №-ан 4-шэ марий классыштэ туныктышо.

Испытаньэ нэргэн увэр-влак

Пӧтйал пэлэ кыдалаш школышто (Сотнур район) 7-шэ классыштэ пэрвой к э ч ы н испытаньэ историй дэнэ лийэ. Тыштэ 4 тунэмшэ „отлично" отмэткым нальыч. 21-шэ майыштэ марий йылмэ дэнэ письмэннэ, 24-шэ майыштэ алгэбра дэнэ письмэннэ испытаньэ лийэ. Иктым каласыдэ ок лий: йужо тунэмшэ-влак испытаньылан пэш начар йамдылалтыныт. Тудлан вэрчынак уда отмэткым налшэ-влакат лийыч.

Фэдотов Йыван.

* * *

Онтроп-Сола тӱҥалтыш школышто (Параньга район) тунэмшэ-влак 1936-37 тунэммэ ийым сай пытарышт. 36 тунэмшэ гыч 28 йэҥжэ „отличнэ" да „сай" отмэткэ дэнэ тунэм лэктыч.

Кэҥэж каникулымат организованнэ эртарат: тӱшкан погынэн газэтым, сылнэ литэратурым лудыт, чодрашкэ да олыкышко пӱртӱс эскэраш коштыт. Тыгак кум оборонно значокан лийаш вийан йамдылалтыт. **Иампатров.**

* * *

Мый Йошкар-Оласэ 4-шэ №-ан пэлэ кыдалаш школын 5-шэ „А" классыштыжэ тунэмам. Тидэ руш класс. Руш ӱдыр, рвэзэ-влак дэч вараш кодмаш укэ. Мыйын икымшэ дэн кокымшо чырыкыштэ „отлично" дэн „хорошо" отмэткэмвлак шагал ыльыч. Кызыт кумышо дэн нылымшэ чырыкыштэ чыла прэдмэт дэнат „отлично" отмэткым нальым. Нылымшэ чырык мучашэш 12 „отлично" отмэткэм лийэ.

Мэмнан 21-шо майыштэ руш йылмэ дэнэ письмэннэ испытаньэ эртыш. Мый тидэ испытаньыштэ „хорошо" отмэткым нальым. Лийшаш моло прэдмэтвлак дэнат испытаньым сай отмэткэ дэнэ эртараш, кызыт пэш чот йамдылалтам.

Чыла прэдмэт дэнат испытаньым эртармӧнгӧ, кэҥэж каникул жапыштэ лагэрьыш, варажэ йалышкэ кувавай дэкэ кайаш шонэм. **Казакова Клара.**

ШКЭНАН АЧАНА ДЭНЭ МОКТАНЭНА

У польарнэ станцийын Йошкар Звамӓ орденан начальникшэ И. Д. Папанин йолташ. (Наппэльбаумын фотожо).

Шкэ ачамлан пэш чот куанэм

Экспэдицийын Йӱдвэл польусыш мийэн шумыжо мэмнан йэшлан вучыдымо огыл ыльэ. Мэ ачан вуйлатымэ экспэдицийын сайын мийэн шушашыжлан пэнгыдын ӱшанэн улына. Мыланэм йӱдым 4 час жапыштэ Водопьйановын самольотшо волэн шичмэ нэргэн увэртарыштат, мый путырак чот куанышым. Куанымэм каласэнат моштэш ок лий.

Йӱдвэл польусыш совэт йэнг шамыч мийэныт! Мэмнан планэтын эн мӱндӱр точкыштыжо социалист кугыжаныш Йошкар флагшэ лойга!

Лӱддымэ польарник - шамычын примэрышт мэмнан кумылнам нӧлта. Мэмнан кугу калыкын достойно эргыжэ лийшаш вэрч мый адак утларак тунэмаш тӱҥалам.

167-шэ школын 9-шэ классыштыжэ тунэмшэ Володьа Шмидт.

ШЭРГЭ ЙОЛТАШ-ВЛАК!

Ачамын чонэштэн каймыж годым мый тудлан: „Ачай тый, отлично чонэштэ, а мый отлично тунэмаш тӱналам“—маньым. Партий дэн правитэльствын пуымо пашажым ачам шукта, манын мый ӱшанэнак шогышым. Мыйат отлично тунэмым. Отличнэ тунэммэмлан мыйым „Сказка о золотом петушке“ лӱман книга дэнэ пӧлэклышт. Ачайын Рудольф островышко чонэштэн толмыжым палэн налмэм мӧнгӧ, мый тудлан тыгэ сэрыман тэлэграммым колтышым: „Шэргакан ачай, „отлично“ отмэткылан сдатлышым, Бова вэс классыш вончыш“. Ачайын польус гыч толмыжлан тидэ мэмнан пӧлэкна лийэ. Мэ шинчэна, тунэммаштына мэмнан сэгымашна, тидэ ачайым пэш куандара: тудо вэт мэмнам пэш йӧрата.

Мый тэатрыштэ лийым, тушто „Мечта“ лӱман ачайын сэрымэ пийэсыжым ончышым. Тидэ пийэсыштэ Йӱдвэл польусыш чонэштымэ нэргэн ойлалтэш. Спэктакль мылам пэш кэлшыш.

Рвээ-влак, тэат сай да отличнэ тунэмза, шочмо элым йӧратыза да мыйын ачий ганьак гэрой лийза, манын жэлатлэм.

Вэра Водопьйанова.

3-шо класс, 167 №-ан школ, Моско ола.

* * *

Мыйын ачам кызыт Йӱдвэл польусышто. Каймыж годым тудо мыланэм тыгэ каласэн кодыш: „Эргым тунэм, чот тунэм“--маньэ. „Тый сайын тунэмаш тӱналат гын, мый партий дэн правитэльствэ ончылан шкэ долгэм шуктышаш вэрч чот тыршаш тӱналам. А тый тунэмаш от тӱҥал гын, мыйын шӱмэм йӱлаш тӱналэш“,—маньэ.

Тудын мэмнан дэч чонэштэн каймэкыжэ мый льотчик Головинын чонэштымыжым кэчэ гыч кэчыш шэкланаш тӱналым. Лӱддымэ льотчик польарник-влакын виктарымэ вурс кайыквлак Йӱдвэл польусыш мийэн ала шуыт ала укэ, манын мый нымонарат ӧрын ом ул. Сталин йолташ тыгэ каласэн: большэвик-влакын налын кэртдымэ крэпость укэ“--манын. „Н--170“ самольотын йӱдвэл польусыш шумыжо нэргэн увэрым колымат, мый пэшак чот куанышым. Шкэ куанымэм каласэнат ом мошто. Мый ачамлан кугу пӧлэкым йамдылэм —7-шэ классыш вончэм.

Йоча-влак, мый тыланда тэвэ мо нэргэн каласынэм: Гэрой льотчик-влаклан тэмдан пӧлэкда—„отличнэ“ отмэткыда лийжэ.

Сайын тунэмаш да чылэ вэс классыш „отлично“ отмэткым налын вончаш мый тэмдалан жэлатлэм.

Ольгэ Бабушкин.

Моско оласэ 25-шэ школ, 6-шо класс.

Совэт польарник-влакын Йӱдвэл польусыш чонэштэн каймэ карт. (Прэсcклишэ).

Йӱдвэл польусышто кинолан сӱрэтлымаш

Лӱддымӧ совэт польарникшамыч дэнэ пырльэ Йӱдвэл польусыш ийын коштшо ий ӱмбак „СС СР —170“ самольотэш кок кана ордэн дэнэ нагрaдитлалтшэ кино - опэратор Тройановский кайэн. Кинэматографий Главнэ управлэньэ начальник Шумяцкий йолташ тудын дэч тыгай радиограммым налын: „Польусышто сӱрэтлэм. Шокшо салам. Тройановский“.

Кинэматографий Главнэ управлэньэ дэн „Сойузкинохроник“ пашайэнг-шамыч Тройановский йолташлан радиограммым колтэныт. Нуно йӱдвэл польусышто киноаппаратым пэрвой шындышэ совэт киноопэраторым саламлат.

ЙӰДВЭЛ ПОЛЬУСЫШТО

Иоча-влак, мэ „Иамдэ лийын“ кодшо номырыштыжо гэроичэский экспэдицийын Йӱдвэл польусыш мийэн шумыжо нэргэн возэн улына ыльэ. Тачсэ номырэшна Йӱдвэл польусышто мо ышталтмэ нэргэн кӱчыкын умылтарэна. Тидын нэргэн ончыкыжат возэн шогаш тӱналына.

Совэт йэнг-влакын кучэдал налмэ Йӱдвэл польусышто ышталтшэ чаплэ сэнгымаш-влак нэргэн кажнэ кэчын радио увэрым конда.

Совэт Ушэм гэрой М. В. Водопьйанов йолташын виктарымэ йуж корабль 21 майыштэ Рудольф остров гыч чонэштэн кайэн. Тудо кэчак Йӱдвэл польус районэш пэш сайын волэн шинчын.

— Йӱдвэл польус дэнэ ушшо совэт польарнэ станцыштэ пэрвой суткам илышна. Коштшо ий ӱмбалан, самольот воктэнэ вич палаткэ-влак шочыныт,—манын экспэдиций начальник Отто Иульйэвич Шмидт 22 майыштэ увэртарэн. Шмидт йолташ радиостанцэ мачтым, ийгэчым шымлаш будкым ыштымэ нэргэн увэртарэн.

23 майыштэ кастэнэ польусышто ийгэчэ йӱштӧ да тӱтыран лийын. Экспэдицийын лаатым члэнжэ-влак виш кава йымак погынэныт. Нуно партий дэн правитэльствэ вуйлатышэ-влакын колтымо салам лудмым колыштыныт. Салам лудмым колыштшыштла йӱштымат шижын огытыл. Совэт польарник - влакым йӧратымэ элын шокшо шӱлышыжӧ, кугу Сталинын айдэмэ вэрч чот тыршымыжэ, саламын шокшо поммакышт ырыктэныт.

„Йӱдвэл польус!“ Тидэ кугун йонгалтшэ лӱман совэт зимовкым пӱтынь тӱньа шинча. Тидэ зимовко Йӱдвэл польусым тунэммаштэ пэш кӱлэшан вэр. Зимовко польарнэ тэнгызын ийын коштшо ий ӱмбаланжэ ышталтын. Йэнг - влак, научно прибор-влак ик минутланат вэрэш огыт кодалт. Нуным йуж корабль-влак эрэак пэлэныт налыт. Зимовкын тӱнг ойыртышыжо тыштэ.

„П а ш а м ыштэна,—манын О. Ю. Шмидт 24 майыштэ радио дэнэ увэртарэн. — Ийым руэн ийын кӱжгытшым висышна. Кум мэтр улмаш. Ий ӱшанлэ, йатыр жап тарванылмым чытэн. Рудольф мэридиан гыч шотлымаштэ мэмнам кызыт мардэж дэнэ кэчэ шичмаш вэлыш нангайа“... „Ийгэчэ моло самольот-влаклан чонэштэн толашышт эрыкым ок пу“.

Рудольф островэш эшэ кум самольот-влак кодыныт ыльэ. Нуно польусыш чонэшташ йамдэ улыт ыльэ. Но 22 майыштэ ийгэчэ уда лийын. П о л ь у с кудлаштэ тӱтырам кугу мардэж ваштaлтэн. Кугу мардэж олмэш адак тӱтыра налын. Ик километр дэч умбак, йужгунам пэл километр дэч умбакат нымо койын огыл.

Польарник-влак мардэжым, тӱтырам, Рудольф островышто лийшэ вучыдымо плэным кузэ чот вурсэныт! Нуно ончыко, Шмидт дэн Водопьйанов илымэ вэрышкэ, Совэт Ушэмын йошкар флагшэ лойгалтмэ вэрышкэ, „тӱньан эн кӱшыл вэрышкыжэ“ кайаш мо шот чот тыршэныт! Но Сталин йолташын воспитатлымэ совэт польарник-влак мучашдымын лӱддымӧ улмым, шокшо тыршымашым большэвик чытымаш дэнэ кылдэн моштат. Сандэнэ польарник-влак кугу чытымаш дэнэ Рудольф островышто кэнэж ийгэчым вучэныт.

Ийгэчэ 25 майыштэ йатыр кастэнэ гына сайэмын. Тудо кэчыштэ йӱдым 23 шагатат 15 минутышто „СССР Н-171“ корабль Рудольф остров гыч кынэлын. Тидэ корабльым Совэт Ушэм гэрой Молоков йолташ виктарэн. Тудын почэш „СССР Н-172“ дэн „СССРН-169“ самольот-влак тарванэныт. Самольот-

2-шо могыр „Йамдэ лий“.

Пэдальнэ автомобильым ыштэм

Рвэзэ-влак, автомобиль кузэ ышталтын, кузэ тудо пашам ышта, тэ тудым шинчэда мо? Мый альэ тудым сайын ом шинчэ. Но тудо мыйым пэшак интэрэсоватла. Сандэнэ ындэ кок ий годсэк модэль-влакым ыштылам, пэрвой модэльэм-влак сай ышт лэк. Кызыт йоча тэхник станцыш коштам.

Ильушин Йурий

Мый тышагын оптэкайэмый форман пэдальнэ автомобильым ышташ тӱҥальым. Тудым вашкэ ыштэн пытарэм. Кольэса дэн тыгыдэ ужашышт-влак гына ыштэн пытаршаш кодын. Испытаньэ пытымӧнгӧ, каникул жапыштэ нунымат ыштэн пытарэм.

Ильушин Иурий,

Иошкар - Ола, 5-шэ №-ан ПКШ, 5-шэ „В“ класс.

Шочмо эл мучко

КУД РЭКОРД

Планэрист Расторгуйэвын пэрвой кок рэкордшо нэргэн ындэ мэмнан лудшына-влак шинчат. Тидын нэргэн 17-шэ майыштэ лэкшэ „Йамдэ лийэш“ пэчатлэнна ыльэ.

27-шэ майыштэ Расторгуйэв йолташ тудо ик вэран „ГН-7“ планэржэ дэнак тӱньмбалсэ у рэкордым шындэн. Тудо нигуш шичдэ 650 километрым шумэш чоҥэштэн.

Тудо кэчыштак планэрист Ильчэнко йолташ кок вэран планэр дэнэ мӱндӱрк чоҥэштымэ тӱньамбалсэ рэкордым сэнэн. Тудо аэроклуб инструктор дэн пырльа нигуш шичдэ 400 километрым чоҥэштэн. Кок вэран планэр дэнэ тыгэ мӱндӱркӧ чоҥэштымаш — нэмыч планэрист-влакын шындымэ тӱньамбалсэ рэкордыштым кок кана утла сэҥымэ лийэш.

* *
*

Кӱкшытыш чоҥэштымэ шотышто кум чаплэ рэкордым пале войэннэ льотчицэ Полина Осипэнко ыштыш. Гидросамольот дэнэ тудо 8.864 мэтр кӱкшытыш кӱзэн. Тидлэч варажэ тудо самольот дэнак 500 килограмм нэлыт дэнэ 7.605 мэтрыш чоҥэштэн. Гидросамольотэш 1000 килограмм нэлытым пыштэн—кумышо кана чоҥэштымаштыжэ 7.009 мэтр кӱкшытыш шумэш кӱзэн.

* *
*

Куштылго гидросамольот дэнэ мӱндӱркӧ чоҥэштымаштэ кугыжаныш бэзопасность Майор, льотчик Я. Письмэнный рэкордым шындэн. Тудо 6 №-ан гидросамольот дэнэ нигуш шичдэ Кийэв ола гыч Батумыш шумэш 1.297,1 километр коклам чоҥэштэн.

Сӱрэтыштэ: (Испаний гыч толшо) Антонико Альбэро—Крым пионьэр лагэрын сатыштыжэ

Фото И Дарнышын (союзфото)

ПЭШ САЙЫН КАНЭНА, ТАЗАЛЫКНАМ ПЭҤГЫДЭМДЭНА

Совэт Ушэмысэ йоча-влаклан испанийсэ пионьэр-влакын сэрышышт

Шэргэ йолташ-влак, совэт пионьэр-влак!

Совэт элын чыла мучашлаж гычат йоча-влак дэч мэ пэш шуко сэрмашым налына. Кажныштлан посна вашмутым пуэн шукташат ок лий. Сандэнэ мэ чылаштлан икканаштэ „Пионерская правда“ коч вашмутым пуаш кэлшышна.

Мэ пэш чаплэ Совэт Ушэмыш толмыланна моткоч куанэн улына.

Мэмнан ачамыт кызыт фашист кашак ваштарэш кучэдалыт. Луаткандаш-коло ий ожно тэмдан ачадат тыгак ош гвардийэц кашак ваштарэш кучэдалыныт.

Мэмнан ача-авамыт фашист-шамычым сэҥат гын, тунам сар чарна, тунам Испанийыштэ илыш сай, куатан лийэш.

Шкэнан шочмо элыштына мэмнан кузэ илмына тэмдам интэрэсоватла. Пытартыш жапыштэ мэмнан кокла гыч йатыржэ йоча пӧртыштӧ илэныт. Мэмнан коклаштэ 10—11 ийаш йоча-влакат улыт. Нуно кызытат лудын, сэрэн огыт мошто.

Мэ чылан гайак сарын шучкылыкшым чытэн илэн улына. Мэмнан кокла гыч йужыштлан фашист кашакын шупшын налмэ олала гыч куржашышт логалын. Тушто мэмнан пионьэр отрӓдна-влаклан пашам шолып ышташышт вэрэштын. Моланжэ палэ: тушто фашист-шамыч пионьэр-влакымат кугу йӓнг сэмынак индырэныт.

Мэ Валэнсий гыч Совэт Ушэмыш толаш лэкна. Тушко йоча-влак пэш шукын погынэныт ыльэ. Пароход дэнэ лу кэчэ жап толна, 30 мартыштэ Иалта олаш толын шуна. Тушто мэмнам пэш шуко калык вашлийэ. А „Артэкыштэ“ совэт пионьэр-влак мэмнам пэш шокшын вашлийыч.

Млания „Артэкыштэ“ илаш пэшак сай. Мэмнан кугу, мотор парк уло, шуко тӱрлӧ модыш, мотор тэҥызат туштанак. Школышто кэчылан кок шагатым вэлэ тунэмына, моло жапыштыжэ канэна.

Мэ ныл пионьэр отрӓдлан пэлалтын улына. Кажнэ отрӓдыштэ руш вожатый да испанийсэ тунктышо уло. Мэ чыланат йоча-тэхник станцыштэ пашам ыштэна, сӱрэтлаш, радиом, тэлэфоным, авиамодэльым ышташ тунэмына. Мэмнан кокла гыч шукышт льотчик лийаш шонат.

Иолташ салам дэнэ!

„Артэкыштэ“ канышэ испанийсэ пионьэр-влак коллэктив.

„Пионерская правда“ гыч.

влак чыланат „Йӱдвэл польус“ станцэ вэлышкэ чоҥэштэн кайэныт.

Иуж корабль-влак кугу социалист элын лӱддымӧ эргыштым польус дэкэ нантайэныт. Тидэ жапыштэ пӱгынь арктикын кумылжо нӧлталтын. Радиостанцэ-влак эфирыштэ самольот-влак гыч толшо уверым кучэныт да тудым Москоы, Иӱдвэл польусыш пуэныт. Самольот-влак гыч шӱмым тарватышэ радиограммэ - шамыч почэла-почэла толыныт. Самольот-влак ныгуш корандэ, вижак Иӱдвэл польус дэк лишэмыныт. 26 майыштэ 5 шагатат 45 минутышто Молоков йолташын „СССР Н-171“ самольотшо лачак польус ӱмбалнэ улмаш. Ик кругым ыштымӧнгӧ самольот ий ӱмбалнэ улшо станцэ дэк чоҥэштэн. Ик мыньар жап эртымӧнгӧ, 6 шагатат 24 минутышто Молоков йолташын самольотшо Водопьйановын самольотшо дэкэ волэн шинчын.

Алэксэйэвын виктарымэ „СССР Н-172“ самольот польус дэч 20 километр нарэ öрдыжэш шинчын. 24 майыштэ зимовко Алэксэйэвын волэн шичмэ вэрыштэ улмаш. Самольот ий ӱмбалнысэ лагэрь дэн вашкэ гына кылым кучэн. Но лагэрь дэкэ чоҥэштэш угыч кыньэлшэ тӱтыра эрыкым пуэн огыл. Алэксэйэв йолташын самольотшо Шмидт лагэрь дэч 50-60 километр торалтэ вэлэ улмаш.

Мазурук йолташын „СССР Н-169“ самольотшат польус районэшак, но Шмидт лагэрь дэч изиш гына умбакырак волэн шинчын. Мазурук дэнэ кыл кучымаш ик мыньар жаплан кӱрылтын ыльэ, но вашкэ гына тӧрлаталтын.

27 майыштэ 17 шагатат 15 минутышто Иӱдвэл польус гыч Шмидт радиограммым пуэн.

— 16 шагатат 50 минутышто Алэксэйэв мэмнан станцэ дэк чоҥэштэн толын. Волэн шичмаш пэш сайын эртыш... Эшэ мэмнан дэчын кэчэ шичмэ вэлэш 25 миль тораш шичшэ Мазурукым вучэна,—манын, Шмидт шкэ радиограммыштыжэ увертарэн.

Экспэдиций начальник Отто Иульйэвич Шмидт 28 майыштэ 19 шагатыштэ тыгай радиограммым пуэн:

„28 майыштэ Алэксэйэвын кондымо палаткым пэҥгыдэмдэн шуктышна. Мардэж изэммэ дэнэ ий эркынрак кайа. Пытартышлан 79 градусат 14 минутан широташтэ, 40 градус касвэл долготаштэ лийынна.

Музурук самольот дэнэ кылым вигак ышташ лийын огыл. Но тудын увэртарымыжэ гыч кушак шичмыжэ палэ. Тудо польус вэс вэлан шинчын. Тугэ гынат мэмнан дэч пэш мӱндӱрнӧ огыл. Ийгэчэ сайэммэк да шкэ аэродромжым эрыктэн шуктымэк чоҥэштэн лэктэш.

Мэ кызыт тудым пэш чот вучэна. Тудын самольотыштыжо тэҥыз кэлгыт висымэ—лэбэдкэ дэн грунт пробым налмаш кучалт шога.

О. Ю. ШМИДТ“

БИСКАЙ ФРОНТЫШТО ТАЛЫН КУЧЭДАЛМАШ

Рэспубликанэц-влакын сэҥымашышт

Бискай фронтышто пытартыш кэчылаштэ пэш вийан кучэдалмаш кайэ.

Мӓтэжник-влак дэн вэс элласэ захватчик-влак т ы ж а к шкэнынштын вийыштым погэн, басковын рӱдӧ олажым—Бильбаом налаш тӧчат.

Мӓтэжник-влак талэ вийан гэрман авиаций, шуко танк, орудий улмо ӱмбачат ик мыньар километырлан вэлэ ончык кайэныт. Бильбаом аралэн шогышо правитэльствэнниэ войска фашист войскалан сэҥаш эрыкым ок пу.

26 - шо майыштэ фашиствлак бискай фронтын кэчывал вэл ужашышкыжэ, Ордуньа район дэн Горбэа кӱкшата вэлыш шкэнынштын атакыштым кусарэныт. Тыгэ нунӧ фронтыштым ончык колташ шонэныт.

Рэспубликанэц-влак тушманвлаклан пэҥгыдэ отпорым пуэныт, тидын дэнэ мӓтэжник-шамыч коклаштэ шуко колышо лийын. Кастэнжэ рэспубликан войска пэш куатлэ контратакым ыштэн.

Рэспубликанэц-влак Толэдош наступлэньым ыштымышт дэнэ мӓтэжник-влакым эрэ шыгырэмдэн шогат. 7-шэ майыштэ рэспубликанэц-влкын наступлэныштым чарашлан мӓтэжник-влак атакым ыштэныт, тугэ гынат, нуно 4—5 километырым вэлэ ончык кайэн сэҥэныт.

9-шэ майыштэ рэспубликанэц-влакын контрнаступлэньым ыштымышт дэнэ мӓтэжник-влаклан тошто позицийышкыштак мӧҥгэш чакнаш вэрэштын. Мӓтэжник-влак тунам шуко эҥгэкыш пэрнэныт. Толэдом рэспубликанэц-влак шкэ кидышкышт налыныт. 9—12 майысэ кучэдалмаштэ мӓтэжник - влак кокла гыч 3.000 йэҥ колэн.

Пытартыш увэр - влак гыч рэспубликанэц-влак Гвадалахар фронтышто шуко сэҥымашым ыштэныт. 23-шо май гыч наступлэньым ыштымышт дэнэ рэспубликанэц-влак 15—20 км. коклам ончык сэҥэн кайэныт да шуко калык илымэ вэрым шкэ кидышкышт налыныт.

Литэратур—мыйын лишыл йолташэм

Мый Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто (Ронго район) 7-шэ классыштэ тунэмам. Тэний йанварь тылзэ гыч тӱҥалын 15 тӱрлӧ сылнэ мутан марла книгам лудын пытарэнам. Нунын кокла гыч утларакшэ Шкэтанын—„Мурымэ йазыкшэ“ да „Иакшывай“ ойлымашышт, Фурмановын—„Чапайэв“ ойлымашыжэ мыланэм кэлшэныт.

З. Рэчкин.

Кужэҥэр пэлэ-кыдалаш школышто отличнэ тунэмшэ-влак (шола гыч пурлаш): Йагодаров Гэра, Фоминых Валья дэн Смолэнцэв Г.

Фото М. Рыбаковын.

ТӰНАМБАЛСЭ ВЫСТАВКЭ

Францийын рӱдӧ олашыжэ, Парижэш 24-шэ майыштэ тӱньамбалсэ выставкэ почылтын.

Моло кугыжаныш-влак павильон коклаштэ мэмнан Совэт Упэмын павильонжо шкэтак пэш чаплын ойыртэмалтын шога. Тудо 11 барэльф дэнэ сылнэштарымэ.

Павильон ӱмбалнэ 25 мэтр кӱкшытан скульптурно группо уло. Тыштэ чогыт дэн сорлам кӱшкӧ нӧлтэн шогышо пашазэ дэн колхозницэ ончыктэлтэш.

Павильонышто вич кугу зал. Нинэ залысэ экспонат - влак мэмнан пойан да пийалан илышнам ончыктат.

Пэрвой залым Сталин Конституцылан ойырымо. Тыштэ Сталин Конституцын статьалштым сэрэн шындымэ.

Тидэ залыштэ мэмнан элым ончыктышо кугу карт уло. Социализм элын тидэ картыжэ шэргакан кӱй падраш дэнэ ыштымэ.

Вэс залжэ совэт наукын, калык туныктымо пашан да пэчать дэн литэратурын кушкын толмыжым ончыкта.

Тидэ залыштэ совэт йочавлакынат тӱрлӧ пашашт ончыктымо. Мутлан Тэплов Ольгагын скульптуржо (Моско), Аксьонова Лидийан „Конек-Горбунок“ йомаклан кэлштарымэ вич сӱрэтшэ уло.

Тидэ пэрвой кок залым ончэн пытармӧнтӧ, ончаш мийшэ совэт павильонын кумышо залыштыжэ совэт живописьын (живопись—художникын чийадэн сӱрэтлымэ картинажэ), скульптурын, тэатрын кушкын толмыжым ужэш.

Кӱртньӧ корно дэн вӱд корно транспортын, авиаций дэн радион, Арктикын сэҥымашышт нэргэн нылымышэ залыштэ ончыктымо.

Тидэ залыштэ „АНТ—25“ самольот, „Иосиф Сталин“ йуж гигант, адак „ФД“ дэн „СО“ паровоз-в л а к ы н модэльышт улыт.

Волга—Москва канал ыштымэ пэш кугу панорамэ, Моско олаш Дворэц Совэтовым ыштышашлык макэт—тидэ совэт павильонын пытартыш, визымышэ залжым пэш сылнын сӧрастарат.

Тидэ залыштэ тошто ола-влакым у э м д э н, у ола-влакын кушмыштым ончыкташлан вэрым кугун ойырымо.

Парижыштэ почылтшо тӱньамбалсэ выставкын совэт павильонжо—тидэ Совэт Упэмын 20 ий коклаштэ кугу сэҥымашыш шумыжым уло тӱньалан раш ончыкта.

„Музыкым пэш йоратэм“

Шэрнур район, Коклала пэлэ кыдалаш школышто 7-шэ классыштэ тунэмшэ Горинов Сэмон музык шокташ пэш йората. Тудо кӱслэм, шӱвырым да гармоньым пэш сай шоктэн мошта.

Горинов Сэмон III-шо дэн IV-шэ чырыкыштэ чыла прэдмэт дэнат „отличнэ“ отмэткым нальэ. Испытаньымат „отличнэ“ отмэткэ дэнэ куча.

— М у з ы к шокташ пэш йоратэм, ончыкшо И о ш к а р-Олаш музык-тэатральнэ училищыш тунэмаш кайэм,—манэш Горинов Сэмон.

Пӱнчэр Кориш.

Нушшо сат

Мый „Колхозное опытничество“ журналыштэ нушшо сат нэргэн лудынам.

Нушшо сатым тыгэ ыштат: Лум каймэкэ вишньэ вондым кадыртэн мыландэ дэкэ лап пыштат. Тыгэ вишньын пэлэдышыжэ йӱштӧ дэч утлэн кодын кэртэш, адак саскажат шуко шочэш.

Мый ты йӧн почэш вишньым ончэн куштэм.

Ты йӧн дэнэ пайдаланышэвлак иктым ица мондо. Вишньэ вондым мыландэ дэк лап пыштымыда годым, мыландышкак ида тушкалтэ. Мландыш тушкалтэда гын, парча гыч мыландышкэ вож-влак кайэн кэртыт.

В. Иванов.

Морко район, Иза-Корамас ПКШ.

Рэспубликыштэ

Пакча саскам йоратэн ончэна

Мэ Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто (Ронго район) тунэмшэ-влак пакча саскам йоратэн ончэн куштэна. Кызыт ковышта дэн помидор озымна пэш сай кушкыт.

З. Рэчкин.

Андрэйэв сӱрэтлаш мастар

Андрэйэв Миклай Ивансола пэлэ кыдалаш школышто VI-шо классыштэ тунэмэш. Тудо тӱрлӧ сӱрэтым сӱрэтлаш пэш йората. Сӱрэтлашат пэш мастар. Тудо VI-шо классын рэдколлэгий члэнжылан шога, газэт тӱсымат пэш сӧрастарэн мошта.

Бирьуков Максым.

Кужэҥэр район, Йыван-Сола ПКШ

Каныш жап сай эрта

Мэ Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто (Ронго район) тунэмшэ-влак испытаньэ годым пэрэмэным вэсэлан эртарэна. Тӱшкан погынэн „Иамдэ лий“ газэтым лудына. Физкультур площадкыштына тӧрштылна, иктын-вэсын ӱчашэн курштальна, волэйбол дэнэ модына. Каныш пэш сай эрта.

З. Р.

Гимнастикым ыштэм

Эрдэн малэн кыньэламатйандар йужыш гимнастик ышташ лэктам. Турник дэнэ тӧрштылмӧ вэрэм уло. 10-15 минут гимнастикым ыштымэкэм, шӱргэм дэн могырэм йӱштӧ вӱд дэнэ мушкам. Тыгэ мый эр йэда гимнастикым ыштэн, талэ физкультурник лийаш шонэм.

Йэгошин Валья.

Шэкльанур ПКШ, Йошкар-Ола район,

Врид. отв. редактора—А. ЙАНАЛОВ.

Упол. Марлита № А—26 Тираж 9258 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „Марий Коммун“